

УДК 378:053.6:34

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-1\(220\)-26-30](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-1(220)-26-30)

ТОВКАНЕЦЬ ГАННА ВАСИЛІВНА,

докторка педагогічних наук, професорка,
завідувачка кафедри теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

Anna Tovkanets,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Theory and Methods
of Primary Education, Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine

E-mail: tovkanec2017@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6191-9569>

ГОЛОВАЧКО ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

Vasyl Holovachko,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Accounting,
Taxation and Marketing, Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine

E-mail: wajahol1980@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5993-0873>

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ І КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

A Обґрунтовано особливості розвитку економічної культури й економічної компетентності фахівців педагогічного профілю в умовах університетської освіти. Розглянуто економічну культуру майбутнього фахівця педагогічного профілю як цілісне особистісне утворення, що характеризується високим рівнем оволодіння економічними знаннями та вміннями; сформованим ціннісним ставленням до економіки, її предмету, засобів і результатів; розвиненими якостями особистості, що дозволяють їй найповніше реалізувати себе в пізнавальній і соціально-орієнтованій економічній діяльності. Визначено економічну компетентність як особливий тип організації знань, умінь, спрямованих на економічну діяльність, що дозволяють особистості вирішувати проблеми та типові економічні завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях. Запропоновано зміст економічної компетентності майбутніх фахівців як взаємозалежних складників: базових, функціональних і практичних. Представлено модель формування економічної компетентності та економічної культури майбутнього фахівця. Виявлено, що ефективне формування економічної компетентності майбутніх фахівців педагогічного профілю передбачає застосування модульно-компетентнісного навчання в умовах вищої школи, залучення майбутніх фахівців педагогічного профілю до роботи над інноваційним проектом. Підкреслено, що інноваційні методи навчання засновані на використанні сучасних досягнень науки та інформаційних технологій. Такими є методи проблемного та проектного навчання, дослідницькі методи, тренінгові форми, обговорення в групах, публічна презентація, проект, дискусія, ділова гра, що передбачають актуалізацію творчого потенціалу та самостійності студентів. Зроблено висновок, що для майбутніх фахівців педагогічного профілю завдання формування економічної компетентності й економічної культури важливе насамперед через високу соціальну відповідальність педагогів. Успішна ефективна професійна діяльність педагога можлива при поєднанні особистісних і соціальних цінностей в економічних відносинах.

Ключові слова: економічна грамотність; методи навчання; інформаційні модулі; інноваційний проект; компетентність; економічна культура; майбутні фахівці; університетська освіта

DEVELOPMENT OF ECONOMIC CULTURE AND COMPETENCE AMONG PEDAGOGICAL SPECIALISTS IN THE CONTEXT OF UNIVERSITY EDUCATION

S The article substantiates the peculiarities of the development of economic culture and economic competence among pedagogical specialists in the context of university education. Economic competence is defined as a special type of organization of knowledge and skills aimed at economic activity, which allows an individual to solve problems and address typical economic tasks that arise in real life situations. The content of the economic competence of future specialists is proposed to consist of interdependent constituent elements: basic, functional

and practical. The economic culture of a future pedagogical specialist is considered to be a holistic personal formation characterized by a high level of mastery of economic knowledge and skills; a well-formed value-based attitude towards the economy, its subject, means and results; and developed personality qualities that allow them to realize themselves in cognitive and socially oriented economic activity. A model for the formation of economic competence among future specialists is presented. It is found that the effective formation of economic competence of future pedagogical specialists involves the use of module-based competency learning in higher education and the involvement of future pedagogical specialists in working on an innovative project. It is emphasized that innovative teaching methods are based on the use of modern advances in science and information technology. These include methods of problem-based and project-based learning, research methods, training formats, group discussions, public presentation of projects, debates, business games, and other methods that involve the actualization of students' creative potential and independence. It is concluded that the task of forming economic competence and economic culture is important for future pedagogical specialists primarily because of the high social responsibility of teachers. A teacher's successful and effective professional activity is possible when combining personal and social values in economic relations.

Keywords: economic literacy; teaching methods; information module; innovative project; competence; economic culture; future specialists; university education

Актуальність проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується становленням нової парадигми освіти, націленої на розвиток особистості у швидкоплинному економічному і соціальному середовищі. Відповідно до цього змінюються вимоги до підготовки підростаючого покоління. Рівень конкурентоспроможності сучасної інноваційної економіки значною мірою визначається якістю економічної освіти випускників, рівнем їхньої соціалізації. З'являється необхідність формування студентів нової економічної позиції і нового стилю мислення. Ця вимога передбачає формування у підростаючого покоління мобільності, здатності швидко реагувати на зміни ринкової ситуації, розвиток економічної свідомості, що характеризується наявністю цілісного уявлення про систему економічних відносин, розуміння механізмів функціонування соціально-економічних інститутів; уміння оперувати економічною термінологією, тобто формування економічної компетентності особистості та її економічної культури.

Потреба сучасних виробничих і гуманітарних галузей в економічно грамотних, конкурентоспроможних, професійно підготовлених фахівцях передбачає трансформацію всієї системи освіти, наповнення її новим змістом, використання нових прогресивних і ефективних способів, методів і засобів освітньої діяльності, виявлення оптимальних умов економічної освіти молоді, зокрема майбутніх фахівців педагогічного профілю.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Економічна освіта загалом та економічна освіта майбутніх фахівців педагогічного профілю у сучасних умовах розвитку вищої освіти досліджувалася такими вченими, як-от: Ю. Падалка, Г. Дмитренко, О. Коваленко, Є. Лодатко та ін.

Р. Бернатова [1], А. Завгородня [2], Н. Кінах [2], В. Курок [4], М. Морозова [5], Г. Товканець [1] та ін. підкреслюють особливу роль компетентнісного спрямування педагогічної підготовки у професійній освіті. Економічну компетентність як інтегративну особистісно-діяльну характеристику, що включає систему певних економічних знань, умінь і навичок, а також значущих якостей особистості, мотивів, інтересів, що, у свою чергу, забезпечує розвиток здібності та готовності використовувати економічно ефективні та доцільні рішення у професійній діяльності розглядають В. Курок, М. Морозова [4].

С. Саяпіна, В. Данильченко підкреслюють, що економічна компетентність має цілісний характер, а основою її формування є соціально-економічний досвід людини, який

накопичується у процесі трудової діяльності [8]. О. Падалка розглядає соціально-економічну компетентність педагога як інтегральну професійно-особистісну характеристику, що відображає його особистісні та соціально-економічні досягнення [6]. Н. Кінах включає до змісту професійної підготовки оволодіння студентами соціально-економічною компетентністю, яка обумовлює готовність і здатність проєктувати та реалізовувати особистісну і професійну економічну діяльність у сфері освітніх послуг [3].

Виділення невирішених раніше частин проблеми.

Зазначимо, що економічна компетентність виявляється в економічних знаннях, здібностях оцінювати і аналізувати події та явища в різних ситуаціях економічної життєдіяльності суспільства, в адекватному використанні умінь і навичок у навчальній і позанавчальній діяльності, а також у розвитку економічно важливих якостей.

Аналіз результатів наукових досліджень [3; 8; 9; 11] дає підстави визначити економічну компетентність як особливий тип організації знань, умінь, спрямованих на економічну діяльність, що дозволяють особистості вирішувати проблеми та типові економічні завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях. Саме тому знання економічно компетентного випускника мають відповідати таким вимогам (табл. 1).

На нашу думку, економічну компетентність потрібно вважати результатом засвоєння економічних знань і умінь, формування економічно значущих якостей особистості, економічної поведінки, включення до соціально-економічних відносин на основі інтеграції економічних знань з іншими дисциплінами, що включені до відповідної університетської освітньої програми.

Мета статті: обґрунтувати особливості розвитку економічної компетентності та економічної культури майбутніх фахівців педагогічного профілю в умовах університетської освіти.

Викладення основного матеріалу. Зміст економічної компетентності майбутніх фахівців можна подати у вигляді груп взаємозалежних компонентів економічної компетентності: базових, функціональних і практичних (рис. 1).

Фундаментальні властивості особистості характеризують потреби особистості майбутнього фахівця в економічних знаннях, розуміння їхньої значущості; докладання зусиль для основного пізнання в галузі економіки; набуття загальнонаукових, загальнопрофесійних, базових економічних знань, вияв активності при їх сприйнятті.

Вимоги до знань економічно компетентного випускника

Критерії	Характеристика
Різноманітність і системність	Особистість має широкий спектр знань, вільно володіє ними, демонструє їх на основі внутрішньої логіки, наскрізної ідеї
Аргументованість	Знання мають глибокий зміст, виступають у взаємозалежності один з одним
Гнучкість	Урахування швидкозмінюваності впливу зовнішніх факторів на зміст окремих елементів економічного знання та зв'язку між ними
Актуальність	Відповідність державним чи галузевим нормативам
Своєчасність	Здатність застосовувати в потрібній ситуації ключові моменти категоріального характеру, що визначається загальними принципами, підходами, ідеями, досягненнями та ризиками

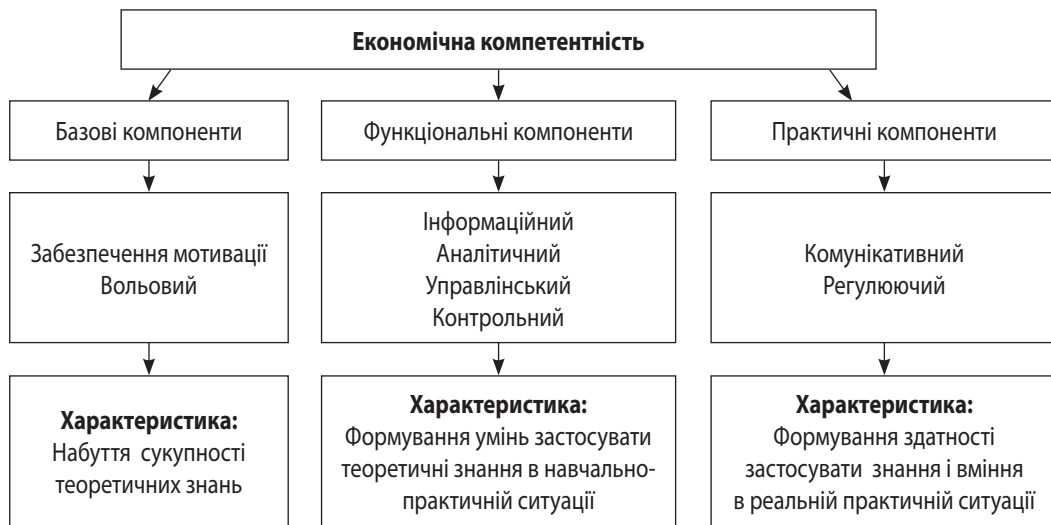

Рис. 1. Структурні компоненти економічної компетентності майбутнього фахівця пед агогічного профілю

Ключові компетенції майбутнього фахівця педагогічного профілю включають: уміння здійснювати навчально-пошукову діяльність у галузі економічного пізнання; вміння самостійно обробляти економічну і педагогічну інформацію, проводити її порівняльний аналіз, виявляти динаміку економічних даних; уміння застосовувати способи взаємодії з оточуючими.

Практичні компетенції включають: здатність систематизувати отримані економічні й педагогічні знання, застосовувати їх на практиці; здатність проводити самооцінку, самоконтроль; здатність до самовдосконалення у майбутній педагогічній діяльності; вияв творчих задатків і здібностей, професіоналізму, здатність використовувати наукові знання, формулювати проблеми та самостійно знаходити ефективні способи їх вирішення у професійній діяльності [12, с. 1821–1823].

Економічна культура майбутнього фахівця педагогічного профілю є цілісним особистісним утворенням, що характеризується високим рівнем оволодіння економічними знаннями та вміннями; сформованим ціннісним ставленням до економіки, її предмету, засобів і результатів; розвиненими якостями особистості, що дозволяють її найповніше реалізувати себе в пізнавальній і соціально-орієнтованій економічній діяльності.

Структурними компонентами економічної культури є економічне знання, економічне мислення, економічні цінності, які становлять єдине ціле та формуються багато в чому

на основі прикладних економічних знань. Щоб отримати ці структурні компоненти, необхідно формувати економічні компетенції, підприємницькі навички та управлінсько-організаційну грамотність.

Узагальнений аналіз наукової літератури [3; 7; 9; 11] дозволяє створити модель формування економічної компетентності та економічної культури майбутнього фахівця педагогічного профілю (рис. 2):

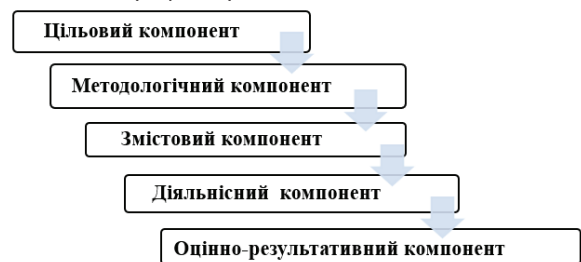

Рис. 2. Модель формування економічної компетентності та економічної культури майбутнього фахівця

Цільовий компонент моделі формування економічної компетентності й економічної культури майбутніх фахівців педагогічного профілю включає цілі та завдання економічної підготовки. Зростаючий попит на економічні знання сприяв появі нових форм економічної освіти [3]. Завдання цільового компонента включають дидактичні підходи, що визначають шляхи формування мотивації у майбутніх фахівців педагогічного профілю.

Наголосимо, що професійні економічні знання педагогів є вирішальним фактором для будь-якої форми успішного навчання, що безпосередньо впливають на успішність студентів. Відповідно до цього основне завдання цього етапу – надати можливість студентам індивідуально порівняти свої підходи у вирішенні економічних питань з об'єктивною економічною теорією, що викладається в рамках освітньої програми. Це дозволяє студентам провести аналогічний процес порівняння особистісного підходу до вирішення економічних питань з економічними знаннями, в результаті чого забезпечується можливість проектування особистих цілей та досягнення їх в умовах, які є основою для економічної компетентності майбутнього фахівця педагогічного профілю.

Методологічний компонент включає методи навчання (наприклад, аудиторна робота та кейс-метод), що є ефективними для майбутніх фахівців педагогічного профілю, для яких економічна дисципліна не є визначальною, але має практичну цінність. З одного боку, застосування таких методів спрощує порядок оцінки компетенцій, оскільки не вимагає тестування для визначення рівня засвоєння лекційного матеріалу, з іншого боку, сприяє особистому залученню студентів до реальної педагогічної ситуації, що, у свою чергу, апелює до цільового компоненту, надаючи можливість розвивати вміння формулювати конкретні цілі.

Для змістовного компонента основним завданням є правильний підбір навчальних матеріалів і форм занять. Однією з форм можуть бути дистанційні заняття (електронні лекції, презентації, інтерактивні матеріали, тести, відеокурси, методичні матеріали, факультативний курс з економіки для студентів педагогічної спрямованості тощо).

Основне завдання діяльнісного компонента – утворювати структурні зв'язки у розробленій моделі формування економічної компетентності та економічної культури майбутніх фахівців педагогічного профілю. Це означає визначення тривалості занять на основі розподілу за формами та етапами викладання навчального курсу економічної дисципліни або відповідної теми педагогічно спрямованої дисципліни. Наприклад, кількість аудиторних занять можна значно скоротити при заміщенні їх дистанційною формою занять з одночасним тестуванням, при успішному проходженні яких студенти допускаються до етапу виконання кейсу з економіки.

Завдання оцінно-результативного компонента – скласти критерії перевірки компетентності, які залежать від результату виконання всіх попередніх завдань за кожним освітнім компонентом моделі формування економічної компетентності й економічної культури. На основі запропонованих критеріїв можуть бути виявлені проблеми в рівнях сформованості економічної компетентності студентів, розроблена методика збагачення компонентів [9]. Кожному критерію повинні відповідати певні показники, що відображають ступінь сформованості окремо взятого компонента [5]. Основна вимога до цього компонента моделі: перевірка компетенцій повинна займати якнайменше часу, наприклад, з урахуванням раціоналізації навчального часу в методологічному та діяльнісному компонентах.

Результати дослідження. В умовах університетської освіти в основі формування економічної компетентності й економічної культури майбутнього фахівця педагогічного

профілю головними будуть ті методи та прийоми, які дадуть можливість дізнатися нове, навчитися ним користуватися, сформувати інтерес до подальшого вдосконалення як знань, так і умінь в економічній сфері та у сфері педагогічної діяльності.

Ефективне формування економічної компетентності у майбутніх фахівців педагогічного профілю передбачає застосування модульно-компетентнісного навчання в умовах вищої школи. Модульність програми навчання, наприклад, при викладанні курсів «Основ бізнесу», «Міжнародні стандарти фінансової звітності» тощо, базується на системі компетенцій, що дозволяє гнучко оновлювати чи замінювати окремі конкретні модулі з оволодіння студентами економічною грамотністю, формування у них педагогічних знань і вмінь здійснювати у майбутньому економічне навчання школярів. Модульна система відображає чітку структуру курсу навчання економічної грамотності, сприяє відстеженню зв'язку між її елементами (інформаційно-економічними модулями), передбачає наочність, прогнозованість, індивідуалізацію, варіативність, мобільність, комплексність, накопичувальний принцип оцінювання сформованості економічної компетентності у майбутніх фахівців педагогічного профілю, можливість їх самоконтролю та самооцінки. Модульно-компетентнісний підхід у професійній підготовці студентів дозволяє використовувати інтерактивні форми розвитку економічної компетентності та економічної культури, орієнтуючи їх на суб'єкт-суб'єктну основу: вибір рівня економічної грамотності студента; навчання за індивідуальним темпом; використання різних форм економічних відносин в умовах ведення людиною домашнього господарства; самостійність у вирішенні фінансових проблем повсякденного життя; гарантованість досягнення результатів навчання економічної грамотності, а також сформованості економічної компетентності. Важливим елементом кожного модуля є економічне цілепокладання, яке передбачає впорядковану систему цілей: посилення діяльності студентів у вирішенні економічних завдань; поетапність і перспективність подальшого вдосконалення економічної професійної підготовки студентів; командна робота викладача та студентів; активна свідома (мотивована) участь студентів у оволодінні економічною компетентністю та економічною культурою; створення системи оцінювання сформованості у студентів економічної компетентності.

Актуальним, на нашу думку, є залучення майбутніх фахівців педагогічного профілю до роботи над інноваційним проєктом з урахуванням таких педагогічних умов реалізації: необхідність створення інноваційної ідеї в тій сфері наукової та суспільної діяльності, яка є для студента профілюючою; опора інноваційної ідеї на актуальне економіко-педагогічне знання, яке передбачає застосування лабораторних потужностей, що є в університеті або які проєктуються в перспективі; чітке визначення потреби в інноваційному продукті для існуючих ринків; створення інноваційної ідеї має базуватися на відповідній теоретичній підготовці, що дозволяє визначити нагальні проблеми, що вирішуються створюваним продуктом; допомога з боку системи освіти та системи професійного навчання, що забезпечується компетентністю викладацького складу за методикою «наставництва»; інноваційний проєкт, змодельований на концепції реалістичного бізнес-плану, для

якої характерним є гнучкість і можливість змін за умовами потенційного інвестора.

Отже, на наш погляд, виконання цих вимог дозволить побудувати синергічну структуру взаємодії викладачів і майбутніх фахівців педагогічного профілю, що забезпечить ефективну організацію формування інноваційного проєкту.

Варто враховувати, що інноваційні методи навчання засновані на використанні сучасних досягнень науки та інформаційних технологій. У роботі над кожною темою курсу можна використовувати різноманітні інноваційні методи: методи проблемного та проєктного навчання, дослідницькі методи, тренінгові форми, обговорення в групах, дискусія, ділова гра, інші методи, що передбачають актуалізацію творчого потенціалу та самостійності студентів як з використанням інформаційних технологій, так і без них. Їхнє застосування сприяє підвищенню якості підготовки в результаті розвитку у майбутніх фахівців педагогічного профілю творчих здібностей і самостійності [5].

Список використаних джерел

1. Бернатова Р., Товканець Г. Компетентнісна спрямованість педагогічної підготовки в європейському освітньому просторі. *Універсальні навички XXI століття: педагогічні акценти професійної підготовки і вищої освіти*: кол. монографія. Ужгород: PIK-У, 2022. С. 46–61.
2. Завгородня А. І. Системоутворюючі категорії економічної компетентності. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Педагогіка і психологія. Педагогічні науки*. 2015. № 1(9). С. 113–118.
3. Кінах Н. В. Структура економічної компетентності педагога нової української школи. 2017. URL: <http://archive.ws-conference.com/struktura-ekonomichno%D1%97-kompetentnosti-pedagoga-novo%D1%97-ukra%D1%97nsko%D1%97-shkoli/>
4. Курок В., Кондратенко Т. Зміст та структура економічної компетентності майбутніх учителів технологій. *Молодь і ринок*. 2019. № 8(175). С. 23–27.
5. Морозова М. М. Формування економічної компетентності у студентів гуманітарних спеціальностей у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2018. 312 с.
6. Падалка О. С. Економічна освіта в системі професійної підготовки вчителя. *Проблеми та перспективи формування національної*

У процесі університетських занять доцільним є використання таких методів навчання, як-от: групове обговорення, творчі завдання, публічна презентація проєкту, аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод), тренінг, круглий стіл, колоквиум, «Дерево рішень», метод Делфі, «мозковий штурм» тощо.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Для майбутніх фахівців педагогічного профілю завдання формування економічної компетентності і економічної культури важливе насамперед через високу соціальну відповідальність педагогів. Успішна ефективна професійна діяльність педагога можлива при поєднанні особистісних цінностей в економічних відносинах із соціальними, що відображаються у результатах освітньої діяльності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні особливостей застосування методів і прийомів пізнавальної активності та тенденцій зміни змісту професійної підготовки у вищій школі.

References

1. Bernatova, R., & Tovkanets, H. V. (2022). Kompetentnisna spriamovanist pedahohichnoi pidhotovky v yevropeiskomu osvitnomu prostori [Competency orientation of pedagogical training in the European educational space]. In *Universalni navychky XXI stolittia: pedahohichni aktsenty profesiinoi pidhotovky i vyshchoi osvity* [Universal skills of the 21st century: pedagogical accents of professional training and higher education]: kol. Monohrafy (pp. 46-61). Uzhhorod: RIK-U [in Ukrainian].
2. Zavorodnia, A. I. (2015). Systemoutvoriuiuchi katehorii ekonomichnoi kompetentnosti [System-forming categories of economic competence.]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Pedahohika i psykholohiia. Pedahohichni nauky* [Bulletin of the Dnipropetrovsk University named after Alfred Nobel. Pedagogy and psychology. Pedagogical sciences], 1(9), 113-118 [in Ukrainian].
3. Kinakh, N. V. (2017). *Struktura ekonomichnoi kompetentnosti pedahoha novoї ukrainiskoi shkoly* [The structure of economic competence of a teacher of the new Ukrainian school]. Retrieved from <http://archive.ws-conference.com/struktura-ekonomichno%D1%97-kompetentnosti-pedagoga-novo%D1%97-ukra%D1%97nsko%D1%97-shkoli/> [in Ukrainian].
4. Kurok, V., & Kondratenko, T. (2019). Zmist ta struktura ekonomichnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv tekhnolohii [Content and structure of economic competence of future technology teachers]. *Molod i rynek* [Youth and the market], 8(175), 23-27 [in Ukrainian].
5. Morozova, M. M. (2018). *Formuvannia ekonomichnoi kompetentnosti u studentiv humanitarnykh spetsialnostei u navchalno-vykhovnomu protsesi VNZ* [Formation of economic competence in students of humanitarian specialties in the educational process of a higher educational institution]. (PhD diss.). Starobilsk [in Ukrainian].
6. Padalka, O. S. (2010). *Ekonomichna osvita v systemi profesiinoi pidhotovky vychytelia* [Economic education in the system of professional teacher training]. In L. L. Tovazhnianska, & O. H. Romanovska (Eds.), *Problemy ta perspektivy formuvannia natsionalnoi humanitarno-tekhnichnoi elity* [Problems and

7. *гуманітарно-технічної еліти* / за ред.: Л. Л. Товажнянський, О. Г. Романовський. Харків, 2010. Вип. 27(31), ч. 1. С. 205–211.
7. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/news/informatsiine-povidomlennia>.
8. Saiapina S., Danylchenko V. Економічна компетентність майбутнього педагога: сутність і чинники формування в умовах ЗВО. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2024. № 1(105). С. 60–69.
9. Чучаліна Ю. М. Формування економічної культури майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Уманський державний пед. університет імені Павла Тичини. Умань, 2021. 326 с.
10. Шевель Б. О. Принципи формування економічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. *Наукові записки. Педагогічні науки*. 2023. № 211. С. 208–212.
11. Шевель Б. О. Феномен економічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій: теоретичний аспект. *Наукові записки. Педагогічні науки*. 2022. № 207. С. 364–368.
12. Mendez L., Delgado T. Scientific Competence for Elementary School Teachers. *2nd International Conference on Education and New Learning Technologies*. Barcelona, 2010. P. 1821–1829.

7. *prospects of the formation of the national humanitarian and technical elite* (Is. 27 (31), p. 1, pp. 205-211). Kharkiv [in Ukrainian].
7. *Profesiyni standart «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity» [Professional standard «Teacher of a general secondary education institution»]*. (2024). Retrieved from <https://mon.gov.ua/news/informatsiine-povidomlennia> [in Ukrainian].
8. Saiapina, S., & Danylchenko, V. (2024). Ekonomichna kompetentnist maibutnoho pedahoha: sutnist i chynnyky formuvannia v umovakh ZVO [Economic competence of a future teacher: essence and factors of formation in conditions of ZVO]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu* [Humanization of the educational process], 1(105), 60-69 [in Ukrainian].
9. Chuchalina, Yu. M. (2021). *Formuvannia ekonomichnoi kultury maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly u protsesi profesiinoi pidhotovky* [Formation of economic culture of future primary school teachers in the process of professional training]. (PhD diss.). Uman [in Ukrainian].
10. Shevel, B. O. (2023). Prynysy formuvannia ekonomichnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia ta tekhnolohii [Principles of forming economic competence of future teachers of labor training and technologies.]. *Naukovi zapysky. Pedahohichni nauky* [Proceedings. Pedagogical sciences], 211, 208-212 [in Ukrainian].
11. Shevel, B. O. (2022). Fenomen ekonomichnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia ta tekhnolohii: teoretynnyi aspekt [The phenomenon of economic competence of future teachers of labor training and technologies: a theoretical aspect]. *Naukovi zapysky. Pedahohichni nauky* [Proceedings. Pedagogical sciences], 207, 364-368 [in Ukrainian].
12. Mendez, L., & Delgado, T. (2010). Scientific Competence for Elementary School Teachers. In *2nd International Conference on Education and New Learning Technologies* (pp. 1821-1829). Barcelona.

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 29.12.2024